

DOM WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
HAUS DER DEUTSCH-POLNISCHEN
ZUSAMMENARBEIT

XXIX Seminarium Śląskie
29. Schlesienseminar

Śląska mozaika

Rola wielokulturowości w kształtowaniu regionu

Schlesiens Mosaik der Kulturen

die Bedeutung der kulturellen Vielfalt für die Region

28—30.10.2024 Kamień Śląski / Groß Stein

Kontakt:

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
tel.: 77 407 95 15
E-mail: haus@haus.pl

Język konferencji:

polski, niemiecki
(tłumaczenie symultaniczne)

Termin:

28–30 października 2024 r.

Miejsce:

Zamek w Kamieniu Śląskim
ul. Parkowa 1
47-325 Kamień Śląski
Centrum Nauka i Biznes
Ul. Waryńskiego 4
45-047 Opole

Opiekun naukowy:

Prof. Tomasz Grzyb
Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej

Kontakt:

Haus der Deutsch-Polnischen
Zusammenarbeit
tel. 77 407 95 15
E-mail: haus@haus.pl

Konferenzsprachen:

Polnisch, Deutsch
(Simultanübersetzung)

Termin:

28. bis 30. Oktober 2024

Ort:

Schloss Groß Stein
ul. Parkowa 1
47-325 Kamień Śląski
Zentrum für Wissenschaft
und Wirtschaft Oppeln
ul. Waryńskiego 4
45-047 Opole

Wissenschaftliche Leitung:

Prof. Tomasz Grzyb
Hochschule für Sozialpsychologie

XXIX Seminarium Śląskie

PROGRAM

„Śląska mozaika – Rola wielokulturowości
w kształtowaniu regionu”
28—30 października 2024

29. Schlesienseminar

PROGRAMM

„Schlesiens Mosaik der Kulturen – die Bedeutung
der kulturellen Vielfalt für die Region“
28.-30. Oktober 2024

28.10.2024 r., poniedziałek

Kamień Śląski

15:30–15:45 | **Rejestracja uczestników**

16:00 | **Otwarcie XXIX Seminarium Śląskiego**

16:15–17:15 | **Wykład wprowadzający**

Prof. UAM dr hab. Cezary Trosiak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, Zakład Badań nad Integracją Europejską
Wielokulturowość Górnego Śląska jako rezultat procesów migracyjnych.

17:30–18:00 | **przerwa kawowa**

18:00–19:30 | **Rozmowy o Europie: Europejskie doświadczenia migracji**

Otwarcie: **Lucjan Dzumla**

dyrektor generalny DWPN

Moderacja: **Dr Katarzyna Kownacka**

Uniwersytet Opolski

Dr Jens Baumann

Przedstawiciel ds. Przesiedleńców i późnych Repatriantów, Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Prof. dr hab. Michał Nowosielski

socjolog, członek Komitetu Badań nad Migracjami Polskiej Akademii Nauk

Dr Ondřej Filipec

adiunkt w Katedrze Nauk Politycznych i Nauk Społecznych na Wydziale Prawa Uniwersytetu Palackiego

Debata organizowana wspólnie z Fundacją Konrada Adenauera w Polsce.

PROGRAM KULTURALNY:

Galeria Sztuki Współczesnej, Opole

17:00

Wykład historyczny:

„Jaka była, jest i będzie tożsamość Opola” – Dr Joanna Filipczyk.

Zwiedzanie wystawy DWPN pt.: „Jezderkusie, czyli niełatwa historia Górnego Śląska”.

29.10.2024 r., wtorek

Opole

14:00–16:00

I PANEL

WIELOKULTUROWOŚĆ NA ŚLĄSKU

Powiedzieć, że Górny Śląsk jest różnorodny kulturowo, narodowo, etnicznie to nic nie powiedzieć. Bo co to znaczy tak naprawdę? Kim są, kim czują się Ślązacy i Ślązaczki? Jakimi językami mówią? Jakie tradycje pielęgnują?

Pierwszy panel XXIX Seminarium Śląskiego rozjaśnia nieco kwestię, co rozumiemy pod hasłem „Wielokulturowy Śląsk”. Jak owa wielokulturowość kształtowała się na przestrzeni czasu i jak wygląda obecnie. Panel przybliży słuchaczom i słuchaczkom również kwestie skomplikowanych tożsamości narodowych i etnicznych mieszkańców Górnego Śląska.

Jeden z referatów poświęcony zostanie edukacji regionalnej w szkole – jak państwowy system edukacji wspiera zachowanie różnorodności kulturowej regionów w Polsce. Co ciekawe, z perspektywy innego wielokulturowego regionu – Podlasia.

Moderacja: **Lucjan Dzumla**

dyrektor generalny DWPN

Prof. Ryszard Kaczmarek

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Tożsamość narodowa i etniczna tzw. późnych przesiedleńców z Górnego Śląska (1950–1989)

Dr Alina Szwarc

Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Pedagogiki i Psychologii

Edukacja regionalna w polskiej szkole

Dr Marek Mazurkiewicz

Instytut Nauk o Polityce i Administracji, Uniwersytet Opolski

Wielokulturowość Śląska – perspektywa historyczna i politologiczna

16:00–16:30

przerwa kawowa

16:30–18:30

II PANEL

ŚLĄSKI TYGIEL

Na Górnym Śląsku, niejako równolegle i niezależnie od aktualnie przynależności państwowej regionu wykształciła się własna kultura, język i tożsamość.

W drugim panelu XXIX Seminarium Śląskiego mowa będzie o tym, czy Ślązacy mają prawo czuć się odrębnym narodem? Po co Ślązacom własny język? Co oznacza „autonomia” Śląska, do której dążyły i dążą określone środowiska w regionie? Poruszona zostanie również kwestia (nieuznawanej formalnie przez Państwo) mniejszości śląskiej i mniejszości niemieckiej – co te dwie grupy mają z sobą wspólnego, czym się różnią i jak funkcjonują razem w regionie.

Moderacja: **Irena Machura**

wicedyrektor DWPN

Prof. Maria Szejma

Wydział Humanistyczny AGH w Krakowie

Dynamika tożsamości mieszkańców Śląska

Prof. Joanna Rostropowicz

Uniwersytet Opolski

Mniejszość śląska a mniejszość niemiecka

Dr hab. Jerzy Gorzelik

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Autonomia Górnego Śląska, autonomia Górnoślązaków – plany i iluzje

Grzegorz Kulik

tłumacz piyknyj literatury, twórca korpusu ślōnskigo jynzyka

Po co Ślązacom język

PROGRAM TOWARZYSZĄCY:

10:00

Spacer miejski po Opolu

pt. „Śladami opolskich Żydów” – Dr Maciej Borkowski

Zbiórka przy obelisku upamiętniającym wydarzenia Nocy

Kryształowej (ul. Barlickiego)

19:00

Monodram w Teatr Ekostudio pt.: „Godajom mi Helmut”

w wykonaniu Sławka Rosowskiego, według scenariusza Alojzego Lyski

Miejsce: Teatr Ekostudio, ul. Armii Krajowej 4

30.10.2024 r., środa

Opole

14:00–16:30

III PANEL

WIELOKULTUROWOŚĆ REGIONU JAKO SZANSA I WYZWANIE

Wielokulturowość regionu jest naszym zdaniem powodem do dumy i dobrem, które bezdyskusyjnie należy pielęgnować i chronić. Jest ona wartością samą w sobie, ale może również nieść dla regionu wymierne korzyści.

W trzecim panelu XXIX Seminarium Śląskiego mowa będzie o korzyściach gospodarczych, jakie może nieść za sobą wielokulturowość regionu. Mowa będzie również o wyzwaniach związanych z migracjami zagranicznymi i demografią będącą skutkiem zamieszkania w regionie mniejszości niemieckiej. Interesującym będzie również pokazanie jak szanse związane z wielokulturowością wykorzystuje i jak radzi sobie z wyzwaniami z tym związanymi Tyrol Południowy we Włoszech.

Moderacja: **Lucjan Dzumla**

Dr Marcin Tyslik

Konsul Honorowy RFN w Gliwicach

Polsko-niemiecka współpraca na Górnym Śląsku

Prof. Romuald Jonczy

Dyrektor Instytutu Ekonomii i Finansów, Uniwersytet Opolski

Migracje zagraniczne i inne wyzwania regionów wielokulturowych

Zambaldi Daniela

Koordynator w Centrum Koordynacji Integracji Autonomicznej Prowincji

Bolzano Południowy Tyrol

Wielokulturowość Tyrolu Południowego – szanse i wyzwania

16:00–17:00

przerwa

17:00–18:30

Spotkanie dyskusyjne pt.: „Czy Polska ma własną politykę migracyjną/czy Polsce potrzebna jest polityka migracyjna?”

Moderacja: **Beata Dżon-Ozimek**

publicystka, dziennikarka, współautorka filmów dokumentalnych i reportaży telewizyjnych

Dr Olena Babakova

historyczka, dziennikarka, badaczka migracji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej

Prof. Paweł Kaczmarczyk

Dyrektor Ośrodka Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego

Prof. Romuald Jończy

Dyrektor Instytutu Ekonomii i Finansów, Uniwersytet Opolski

Debata organizowana wspólnie z Fundacją Friedricha Eberta w Polsce.

Podsumowanie i zakończenie XXIX Seminarium Śląskiego

Lucjan Dzumla

Dyrektor generalny Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej

PROGRAM KULTURALNY:

14:00–16:30

Warsztaty dla młodzieży

pt.: „Stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja – reaguj! (dla młodzieży i dorosłych)” przeprowadzone przez Kultura Równości
Gdzie? Centrum Młodzieży Mniejszości Niemieckiej,
ul. Krupnicza 15, Opole

19:30

Spotkanie z wydawcą Pejtrek Długoszem

pt.: „Język śląski w literaturze XXI wieku – między standaryzacją a bogactwem dialektów”

Moderacja: **Krzysztof Ogiolda**

Galeria Sztuki Współczesnej, Opole Plac Teatralny 12

28.10.2024, Montag

Groß Stein

15:30–15:45	Registrierung der Teilnehmenden
16:00	Eröffnung des 29. Schlesienseminars
16:15–17:15	Einführungsvortrag Prof. Dr. Cezary Trosiak <i>Adam-Mickiewicz-Universität Poznań, Fakultät für Politikwissenschaften und Journalismus, Lehrstuhl für Europäische Integration</i> Kulturelle Vielfalt in Schlesien als Ergebnis von Migrationsprozessen.
17:30–18:00	Kaffeepause
18:00–19:30	Gespräche über Europa: Europäische Erfahrungen mit Migration Eröffnung: Lucjan Dzumla <i>Generaldirektor des HDPZ</i> Moderation: Dr. Katarzyna Kownacka <i>Universität Oppeln</i> Dr. Jens Baumann <i>Beauftragter für Vertriebene und Spätaussiedler, Sächsisches Staatsministerium des Innern</i> Prof. Dr. Michał Nowosielski <i>Soziologe, Mitglied des Ausschusses für Migrationsforschung der Polnischen Akademie der Wissenschaften</i> Dr. Ondřej Filipec <i>Assistenzprofessor am Institut für Politik- und Sozialwissenschaften, Juristische Fakultät, Palacký Universität Olmütz</i> Die Debatte wird gemeinsam mit der Konrad-Adenauer-Stiftung in Polen organisiert.

KULTURPROGRAMM:

Galerie für Zeitgenössische Kunst, Oppeln

17:00

Historischer Vortrag:

„Was war, ist und wird die Identität von Oppeln sein?“ – Joanna Filipczyk.

Besuch der Ausstellung des HDPZ „Jesderkusch, oder die verzwickte Geschichte Oberschlesiens“.

29.10.2024, Dienstag

Oppeln

14:00–16:00

1. PANEL

KULTURELLE VIELFALT SCHLESIENS

Einfach nur zu postulieren, dass Oberschlesien kulturell, national und ethnisch vielfältig ist, bedeutet nichts zu sagen. Denn was bedeutet das wirklich? Wer sind die Schlesierinnen und Schlesier? Welche Sprachen sprechen sie? Welche Traditionen pflegen sie?

Das erste Panel des 29. Schlesisenseminars beleuchtet die Frage, was mit dem Begriff „multikulturelles Schlesien“ gemeint ist. Wie hat sich dieser Multikulturalismus im Laufe der Zeit entwickelt und wie sieht er heute aus? Die Podiumsdiskussion wird die Zuhörerinnen und Zuhörer auch mit den komplexen nationalen und ethnischen Identitäten der Bewohner Oberschlesiens vertraut machen.

Einer der Beiträge wird auch die regionale Bildung in der Schule beleuchten und der Frage nachgehen, inwiefern das staatliche Bildungssystem den Erhalt der kulturellen Vielfalt der Regionen in Polen fördert. Um die regionale Vielfalt abzubilden geschieht dies interessanterweise aus der Perspektive einer anderen multikulturellen Region – Podlachien.

Moderation: **Lucjan Dzumla**

Generaldirektor des HDPZ

Prof. Dr. Ryszard Kaczmarek

Schlesische Universität in Kattowitz

Nationale und ethnische Identität der sogenannten Spätaussiedler aus Oberschlesien (1950–1989)

Dr. Alina Szwarc

Universität Białystok, Fakultät für Pädagogik und Psychologie

Regionale Bildung in polnischen Schulen

Dr. Marek Mazurkiewicz

Institut für Politikwissenschaft und Verwaltung, Universität Oppeln

Multikulturalismus in Schlesien – historische und politische Perspektiven

16:00–16:30

Kaffeepause

16:30–18:30

2. PANEL

DER SCHLESISCHE SCHMELZTIEGEL

In Oberschlesien bildete sich, gewissermaßen parallel und unabhängig von der heutigen nationalen Zugehörigkeit der Region, eine eigene Kultur, Sprache und Identität heraus.

Das zweite Panel des 29. Schlesienseminars wird sich mit der Frage befassen, ob die Schlesierinnen und Schlesier das Recht haben, sich als eine eigene Nation zu fühlen. Weshalb beharren die Schlesier auf ihrer eigenen Sprache? Was bedeutet die „Autonomie Schlesiens“, die verschiedene Kreise in der Region gefordert haben und weiterhin anstreben? Auch die Frage der (staatlich nicht anerkannten) schlesischen Minderheit und der deutschen Minderheit wird erörtert, um zu ergründen, was diese beiden Gruppen gemeinsam haben, worin sie sich unterscheiden und wie sie in der Region zusammenarbeiten.

Moderation: **Irena Machura**

Stellvertretende Direktorin des HDPZ

Prof. Dr. Maria Szmeja

Fakultät für Geisteswissenschaften der AGH Universität für Wissenschaft und Technologie Krakau

Identitätsdynamik der schlesischen Bevölkerung

Prof. Dr. Joanna Rostropowicz

Universität Oppeln

Die schlesische Minderheit und die deutsche Minderheit

Dr. Jerzy Gorzelik,

Schlesische Universität Kattowitz

Autonomie von Oberschlesien, Autonomie der Oberschlesier – Pläne und Illusionen

Grzegorz Kulik

Literaturwissenschaftler, Schöpfer des schlesischen Sprachkorpus

Warum die Schlesier eine Sprache brauchen

BEGLEITPROGRAMM:

10:00

Stadtrundgang durch Oppeln

„Auf den Spuren der Oppelner Juden“ – Dr. Maciej Borkowski
Versammlung am Obelisk zum Gedenken an die Ereignisse der Pogromnacht (Barlickiego- Straße).

19:00

Monodrama im Theater Ekostudio: „Godajom mi Helmut“,

aufgeführt von Sławek Rosowski nach einem Drehbuch von Alojzy Lyska
Veranstaltungsort: Ekostudio Theater, ul. Armii Krajowej 4

30.10.2024, Mittwoch

Oppeln

14:00–16:30

3. PANEL

KULTURELLE VIELFALT ALS CHANCE UND HERAUSFORDERUNG FÜR DIE REGION

Die Multikulturalität der Region ist unserer Meinung nach eine Quelle des Stolzes und ein unbestreitbares Gut, das gepflegt und geschützt werden muss. Sie ist ein Wert an sich, kann der Region aber auch greifbare Vorteile bringen.

Das dritte Panel des 29. Schlesienseminars wird sich mit den wirtschaftlichen Vorteilen einer multikulturellen Region befassen. Auch die Herausforderungen, die sich für die in der Region lebende deutsche Minderheit aus der internationalen Migration und dem demografischen Wandel ergeben, werden erörtert. Es wird zudem interessant sein, zu sehen, wie in Südtirol, Italien, die Chancen des Multikulturalismus genutzt und multikulturelle Herausforderungen bewältigt werden.

Moderation: **Lucjan Dzumla**

Dr. Marcin Tyslik

Honorarkonsul der Bundesrepublik Deutschland in Gleiwitz

Deutsch-polnische Zusammenarbeit in Oberschlesien

Prof. Dr. Romuald Jonczy

Direktor des Instituts für Wirtschafts- und Finanzwissenschaften, Universität Oppeln

Internationale Migration und andere Herausforderungen multikultureller Regionen

Daniela Zambaldi

Koordinatorin der Koordinationsstelle für Integration der Autonomen Provinz Bozen – Südtirol

Multikulturalität in Südtirol – Chancen und Herausforderungen

16:00–17:00

Pause

17:00–18:30

Diskussionsveranstaltung: „Hat Polen eine eigene Migrationspolitik / braucht Polen eine Migrationspolitik?“

Moderation: **Beata Dżon-Ozimek**

Publizistin, Journalistin, Mitautorin von Dokumentarfilmen und TV-Reportagen

Dr. Olena Babakova

Historikerin, Journalistin, Forscherin zu Migration in den Ländern Mittel- und Osteuropas

Prof. Dr. Paweł Kaczmarczyk,

Direktor des Zentrums für Migrationsforschung, Universität Warschau

Prof. Dr. Romuald Jończy

Direktor des Instituts für Wirtschafts- und Finanzwissenschaften, Universität Oppeln

Die Debatte wird gemeinsam mit der Friedrich-Ebert-Stiftung in Polen organisiert.

Zusammenfassung und Abschluss des 29. Schlesienseminars

Lucjan Dzumla

Generaldirektor des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

KULTURPROGRAMM:

14:00–16:30

Workshop für Jugendliche:

„Stereotypen, Vorurteile, Diskriminierung – reagier!“,

durchgeführt von Kultura Równości

Wo? Jugendzentrum der deutschen Minderheit,

Krupnicza Straße 15, Oppeln

19:30

Treffen mit dem Verleger Pejter Długosz

zum Thema „Die schlesische Sprache in der Literatur des 21.

Jahrhunderts – zwischen Standardisierung und Dialektreichtum“.

Moderation: **Krzysztof Ogiolda**

Galerie für Zeitgenössische Kunst Oppeln, Theaterplatz 12

Organizator / Veranstalter

**DOM WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ**
HAUS DER DEUTSCH-POLNISCHEN
ZUSAMMENARBEIT

Patronat honorowy / Schirmherrschaft

Patronat Honorowy
MARZAŁEK
Województwa Opolskiego
Szymon Ogłaza

Finansowanie / Finanzierung

Gefördert durch:

Bundesministerium
des Innern
und für Heimat

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Konsulat
Republiki Federalnej Niemiec
Opole

**KONRAD
ADENAUER
STIFTUNG**

Zrealizowano dzięki dotacji
Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Ojczyzny
Republiki Federalnej Niemiec

STAATSMINISTERIUM
DES INNERN

Freistaat
SACHSEN

Związek Niemieckich Stowarzyszeń
Społeczno-Kulturalnych w Polsce /
Verband der deutschen sozial-kulturellen
Gesellschaften in Polen

Patronat naukowy / Wissenschaftliche Schirmherrschaft

UC **UNIwersytet
OPOLSKI**

Patronat medialny / Medienschirmherrschaft

 WOCHENBLATT.pl

mittendrin.pl
Radio der deutschen Minderheit

30 lat **radio DDA**

Radio Opole

O! POLSKA

 **STRZLEC
OPOLSKI**